

О годишњици оснивања Српског народног одбора у Великом Бечкереку 31.10.1918.

Поштовани суграђани,

Организатори овога скупа обележавају и ове године данашњи датум са уверењем да се тиме подсећамо на догађај од прворазредног историјског значаја. Формирање првог Српског народног одбора у Великом Бечкереку 31. новембра 1918. један је од најсветлијих тренутака у историји српског народа у Банату. Оно је представљало одлуку да се раскину државно-правне везе са Угарском и оствари вековна тежња за јединством с матицом Србијом. У веку националности то је био природан одговор на политику денационализације и проверавања коју је водила Угарска од Св. Стевана, преко Ракоција и Кошута до грофа Тисе. У Великом Бечкереку, као средишту Торонталске жупаније насељене поглавито српским становништвом, она је кулминирала за мандата великог жупана Јожефа Хертелендија 80-их и 90-их година. Власт се отворено хвалила резултатима бруталне асимилације. У локалном недељнику на немачком језику Grossbrtschkereker Woshenblatt од 14. јануара 1905. износи се податак да је само у претходној 1904. г. у Мађарској одобрена промена 1874 презимена „која нису звучала мађарски“.

Упркос свему, Велики Бечкерек је последњих деценија 19. века био средиште Српске народне омладине, град у којем је Светозар Милетић 1869. основао своју Народну странку и у којем је донет „Бечкеречки програм“, као основа националне политике Срба, Румуна и Словака у Угарској.

У преломним догађајима 1918. Велики Бечкерек је изнедрио личности дорасле историјским околностима. Образовани на европским универзитетима, али и утемељени на традицијама свог народа, др Славко Жупански, др Андрија Васић, др Емил Гаврила и др. први у Војводини стварају орган српске народне власти. Тиме подстичу и оснивање средишње организације СНО у Новом Саду са Ј. Томићем на челу, а потом и сличних организација широм Војводине. Био је то, према речима др С. Жупанског, начин да се у интеррегнуму након Великог рата „организује народ и учини способним да се послужи правом на самоопредељење“. На Великој народној скупштини у Новом Саду они су пресудно допринели одлуци да се Војводина директно и безусловно (а не посредством Загреба) припоји „мајци Србији“.

У говору о 20-ој годишњици овога скупа, 24. новембра 1938. др С. Жупански је заветно поручио: „Правда је да сваки народ сам са собом управља и није правда да мањина господари над већином. Ми волимо доброг комшију, али нећемо трпети да комшија закорачи у нашу градину... Велика народна скупштина у Новом Саду 25. новембра 1918. коначно и дефинитивно решила је судбину Војводине. Тамо је метнута тачка. Бранићемо нашу милу отаџбину од свих зала“.

Поштовани суграђани,

Данас смо поново у прилици да размишљамо о значају мудре одлуке наших предака из 1918. Далековидост ове одлуке могла се ценити кроз читав период историје државне заједнице јужнословенских народа. Особито након два, на различит (али и сличан) начин остварена њена разбијања. Зато је датум који обележавамо и повод да се упитамо како се односимо према својој историји и државотворним напорима предака. Колико нам је друштвена самосвест утемељена и усклађена с величином историјских искушења, а колико само јубиларна, пригодна и политички конјуктурна.

Процес разградње државе српског народа није завршен. Покрећу га исти интереси, осмишљавају исти историјски чиниоци. Само су, унеколико, различити **идеологија** с којом се то образлаже и његови видљиви **протагонисти**.

Зато, **идеологија** и **протагонисти** као поднаслов овесажете уводне речи.

* * *

У једном америчком социолошком речнику човек који „копира с разметљивошћу, обожава с понизношћу и без мере захтева да живи поред оних за које верује да су боље пласирани од њега“ – назива се снобом, скоројевићем.

Пише: Недељко Куљић
четвртак, 05 новембар 2009 21:41

За нову генерацију политичких скоројевића у северној српској покрајини и рециклиране бивше кадрове СКВ, створене су нове идеолошке митологеме. Најчешће су оне које се дедукују из, по њима, светих европских начела. Као некада југословенство, а потом комунизам, данас је Европа покриће за антисрпство. Гесло је – што даље од Србије – ближе Европи. Оно је оквир идеологије у којој су регионализам и аутономија параван за псеудодржаву.

Србија је другост, нежељени део историје, биографије и идентитета. „Ви сте нешто друго“ – кажу заступницима ове идеје

и бивши поданици црно–жуте монархије у окружењу. Они исти који су славили бомбардовање Србије, одвајање Црне Горе и отимачину Космета.

„Не разумете ви нас“ (Војвођане) – понављају у републичком парламенту посланици странке чије се финансије таје, а политичка залагања чудесно подудару са захтевима англосаксонских поклицара.

Србија је Балкан, простор Оријента и трибалних искључивости. Војводина део Средње Европе, симфонија различитости, простор високе комуналне културе, уређених земљишних књига, развијеног грађанског индивидуализма.

Механизмом пројекције Србија се представља као узрок главних друштвених недаћа и властите неуспешности, а Европа као оличење свих жеља и очекивања. Србија је нежељена заједница која нас пљачка, уводи у изгубљене ратове и удаљава од европских вредности кажу екстремисти, који на нашу срамоту, данас столују у граду др Славка Жупанског.

То је, сажето, идеологија.

Њен инструмент, неуставни партијски трговински споразум назван Статутом, заснован на фалсификатима сепаратистичких интересних група, у ствари је пројекат нове државе на тлу државе Србије. Овога пута, државе националних мањина и актуелних

политичких сатрапа.

Постоји ли игде у свету захтев за одвајање од државе сопственог народа – или су на тлу Србије дозвољени сви експерименти? Сваки политички провизоријум, следећи ову посувраћену логику, проглашава се важнијим од државе. У истој тој Европи, међутим, поредак је обрнут. Држава је највиша неупитна вредност политичког живота и најважније опште добро сваког народа.

* * *

Шта је с **протагонистима** ове замисли, политичким дужносницима импресионираним властитом улогом водича у Европу, улогом модернизатора, координатора, пресипача из шупљег у празно?

Миропомазани подршком знаних и незнаних фондација, владиних и невладиних организација – чини се да и сами почињу да верују у своју марионетску политичку протезу. Погледајте им лица док сричу своја бесловесна саопштења. За локалну јавност, за своју братију и спонзоре.

Ми их знамо. Лично и породично. Знамо их професионално недовршене и морално неутемељене. Носиоце високих функција – ниског образовања. Лажљиве и користољубиве, оне који чувају новце и воле за кеш. Њих, врле Европејце и прононсиране демократе знамо као активисте са нижих партијских курсева СКВ, неуспешне студенте, аутсајдере у свим доменима у којима су природна људска својства мера вредности. Дикција им је провинцијална, синтакса неука, семантика опскурна – а опет европска.

Нигде та несразмера између врлине и моћи није данас тако уочљива као у екстремистичкој врхушци која носи идеју аутономаштва. Никада људи тако ниског образовног и културног нивоа нису заступали опште интересе ове средине.

Због свега што је речено, и много онога што није речено, и ова опора реч у дану који би

Регионализам и аутономија као параван за псеудодржаву

Пише: Недељко Куљић
четвртак, 05 новембар 2009 21:41

требао да зрачи радошћу празника.

Због стида и извињења пред Српским народним одбором и високом поротом наших часних предака.

Због свести да се овај свет, такав какав је, неће сам од себе поправити. Не без учешћа свесних и одговорних.

Хвала.

У Зрењанину, 30. октобра 2009. године